

Коваленко О.Е.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки,
методики та менеджменту освіти УІПА
Українська інженерно-педагогічна академія,
м. Харків, Україна

Брюханова Н.О.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки,
методики та менеджменту освіти
Українська інженерно-педагогічна академія,
м. Харків, Україна

КВАЛІМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто сучасні вимоги до майбутніх педагогів дошкільної освіти. Визначено, що однією із спеціальних компетентностей є комунікаційна, сформованість якої дозволить майбутньому вихователю працювати в умовах полікультурного середовища, вільно володіти українською та іноземними мовами, всією сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного вербального й невербального спілкування та взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу, партнерами закладу, органами самоврядування, користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями у процесі навчання, виховання та розвитку дошкільнят. Авторами встановлено, що для перевірки рівня сформованості комунікативної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти доцільно застосовувати кваліметричне

моделювання. Узагальнивши роботи сучасних дослідників, встановлено, що кваліметрія – наука, що забезпечує проведення процедури оцінювання якісних характеристик процесу, явища, предмета на основі кількісних показників. Головними завданнями даної галузі є: розробка методів для оцінки якості явищ, предметів, процесів, аналіз та інтерпретація даних із метою встановлення відповідності до визначених вимог; планування результатів; відстеження динаміки розвитку досліджуваних явищ, предметів, процесів; підготовка звітної документації. Зроблено висновок стосовно того, що інструментом кваліметрії є кваліметрична модель. Розглянуто значення кваліметричних моделей в освітньому процесі, їх переваги та особливості. Проаналізовано кваліметричні моделі сучасних дослідників. Встановлено, що кваліметричні моделі широко використовуються для оцінювання якості професійної, управлінської діяльності, а також якості освітнього процесу та його результатів. Для розробки кваліметричної моделі визначається об'єкт оцінювання. Авторами визначено, що компонентами кваліметричних моделей є напрями оцінювання, їх складові, вагомості напрямів оцінювання та їх складових. Підсумовано, що вагомості напрямів оцінювання та їх складових обчислюються методом експертної оцінки та характеризують їх значущість.

Ключові слова: кваліметрія, кваліметрична модель, майбутній педагог, комунікативна компетентність, дошкільна освіта, заклад вищої освіти.

В статье рассмотрены современные требования к будущим педагогам дошкольного образования. Определено, что одной из специальных компетентностей является коммуникационная, сформированность которой позволит будущему воспитателю работать в условиях поликультурной среды, свободно владеть украинским и иностранными языками, всей совокупностью знаний, умений и навыков, необходимых для эффективного вербального и невербального общения и взаимодействия со всеми субъектами

образовательного процесса, партнерами заведения, органами самоуправления, пользоваться современными информационно-коммуникационными технологиями в процессе обучения, воспитания и развития дошкольников. Авторами установлено, что для проверки уровня сформированности коммуникативной компетентности будущих педагогов дошкольного образования целесообразно применять квалитметрическое моделирование. Обобщив работы современных исследователей, установлено, что квалитметрия – наука, которая обеспечивает проведение процедуры оценки качественных характеристик процесса, явления, предмета на основе количественных показателей. Главными задачами данной отрасли являются: разработка методов для оценки качества явлений, предметов, процессов, анализ и интерпретация данных с целью установления соответствия определенных требований; планирование результатов; отслеживание динамики развития исследуемых явлений, предметов, процессов; подготовка отчетной документации. Сделан вывод о том, что инструментом квалитметрии является квалитметрическая модель. Рассмотрено значение квалитметрических моделей в образовательном процессе, их преимущества и особенности. Проанализированы квалитметрические модели современных исследователей. Установлено, что квалитметрические модели широко используются для оценки качества профессиональной, управленческой деятельности, а также качества образовательного процесса и его результатов. Для разработки квалитметрической модели определяется объект оценки. Авторами установлено, что компонентами квалитметрических моделей есть направления оценки, их составляющие, весомости направлений оценки и их составляющих. Подведено, что весомости направлений оценки и их составляющих вычисляются методом экспертной оценки и характеризует их значимость.

Ключевые слова: квалиметрия, квалиметрическая модель, будущий педагог, коммуникативная компетентность, дошкольное образование, учреждение высшего образования.

The article considers modern requirements for future teachers of preschool education. It is determined that one of the special competencies is communication, the formation of which will allow future educators to work in a multicultural environment, fluent in Ukrainian and foreign languages, all the knowledge, skills and abilities necessary for effective verbal and nonverbal communication and interaction with all subjects of the educational process, partners of the institution, self-government bodies, use modern information and communication technologies in the process of education, upbringing and development of preschool children. The authors found that to check the level of communicative competence of future teachers of preschool education, it is advisable to use qualimetric modeling. Summarizing the work of modern researchers, it is established that qualimetry – a science that provides a procedure for assessing the qualitative characteristics of the process, phenomenon, subject on the basis of quantitative indicators. The main tasks of this industry are: development of methods for assessing the quality of phenomena, objects, processes, analysis and interpretation of data in order to establish compliance with certain requirements; planning results; tracking the dynamics of the development of the studied phenomena, objects, processes; preparation of reporting documentation. It is concluded that the qualimetry tool is a qualimetric model. The significance of qualimetric models in the educational process, their advantages and features are considered. Qualimetric models of modern researchers are analyzed. It is established that qualimetric models are widely used to assess the quality of professional, managerial activities, as well as the quality of the educational process and its results. To develop a qualimetric model, the object of evaluation is determined. The authors determined that the components of qualimetric models are the directions of

evaluation, their components, the importance of evaluation directions and their components. It is concluded that the importance of evaluation areas and their components are calculated by the method of expert evaluation and characterize their significance.

Key words: qualimetry, qualimetric model, future teacher, communicative competence, preschool education, institution of higher education.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний етап суспільних перетворень в Україні характеризується реформуванням освітньої галузі, що передбачає суттєві зміни й у вищій освіті загалом і підготовці майбутніх педагогів дошкільної освіти зокрема. Підготовка педагогічних кадрів за останнє десятиліття відбувається з урахуванням компетентнісного підходу.

Як наголошує А. Харківська: «Компетентністний підхід є ключовим і в процесі оновлення змісту вищої освіти, спрямований на розвиток компетентностей здобувачів вищої освіти на основі принципів фундаментальності, універсальності, інтегративності, варіативності, практичної спрямованості. У зв'язку з цим висвітлення його основних положень в контексті удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів є актуальною потребою часу» [12, с. 29].

Зазначений підхід лежить в основі стандарті вищої освіти за спеціальністю «012 Дошкільна освіта», де наведено перелік загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, якими повинні володіти майбутні фахівці дошкільної освіти. Серед них: здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими; здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки; здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку

толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії боулінгу; здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами тощо [5].

Отже, сучасному суспільству, сучасній молоді потрібні педагоги дошкільної освіти, які володіють великою кількістю компетентностей, серед яких комунікаційна. Сформованість цієї компетентності дозволить майбутньому вихователю працювати в умовах полікультурного середовища, вільно володіти українською та іноземними мовами, всією сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного вербального й невербального спілкування та взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу, партнерами закладу, органами самоврядування, користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями у процесі навчання, виховання та розвитку дошкільнят.

Для визначення ефективності роботи закладу вищої освіти, спрямованої на формування та розвиток комунікативної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти, використовуються процедура вимірювання, сучасним та достатньо точним інструментом якого в мовах сьогодення є кваліметрична модель. Кваліметричні моделі широко застосовуються для оцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти, результативності освітньої діяльності. Разом із тим, зазначений інструментарій недостатньо використовується для оцінювання комунікативної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти в закладі вищої освіти. Із огляду на це, виникає потреба в аналізі розроблених кваліметричних моделей у галузі освіти, зокрема вищої, із метою створення кваліметричної моделі для оцінювання досліджуваної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретичних основ кваліметричного моделювання займалися О. Ануфрієва, Д. Бодненко, О. Жильцов, О. Лещинський, Н. Мазур, Т. Бурлаєнко, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, В. Медвідь, З. Рябова, О. Стефановичем, В. Феха, О. Черняк, А. Шегеда та інші.

Практичні аспекти застосування кваліметричних моделей для оцінювання професійної діяльності розглянуто в роботах Р. Байцар, С. Вольянської, Л. Сопільник, Г. Кравченко, Н. Кугуєнко, Л. Покроєвої, З. Рябової, М. Сколоздрої, Г. Суховича та інших.

Використання кваліметричних моделей для покращення якості освітньої та управлінської діяльності висвітлено в працях О. Байназарової, А. Большукіної, Т. Гуменюк, В. Луначека, О. Касьяновою та інших.

Мета статті полягає в теоретичному аналізі розроблених сучасними науковцями кваліметричних моделей для створення кваліметричної моделі оцінювання рівня вихованості майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах активного розвитку науки та освіти виникає потреба в засобах, інструментах, що забезпечують проведення процедури оцінювання із метою перевірки ефективності запропонованих методів, форм роботи в освітньому процесі. Сучасним, дієвим і достатньо зрозумілим у розробці та використанні є кваліметричні моделі, що розробляються на основі принципів кваліметрії.

І. Каницька, Н. Сороколат та О. Черняк під кваліметрією розуміють науковий напрям, що вивчає методологію та проблематику кількісного оцінювання якості будь-яких об'єктів – предметів, явищ або процесів, тобто об'єктів різної природи та є складовою частиною науки про якість – квалітології [10, с. 93].

Д. Бодненко та інші визначають кваліметрію як науку про методи кількісної оцінки якості продукції, до основних завдань якої відносять: обґрунтування номенклатури показників якості, розробка методів визначення та їх оптимізації, принципів побудови узагальнених показників якості і обґрунтування умов їх використання в задачах стандартизації і управління якістю продукції. Ученими виокремлено педагогічну, експертну, індексну кваліметрію [1]. Педагогічна кваліметрія, своєю чергою спрямована на

вимірювання якості процесу навчання, виховання, якості педагогічних систем (груп, класів, закладу освіти). Особливість експертної кваліметрії полягає в тому, що людина є вимірювачем у процесі моніторингу освітньої діяльності. Слушною є думка науковців стосовно того, що проведення експертної кваліметрії доцільно здійснювати із метою оцінки якості освітніх програм і технологій, визначення рівня сформованості необхідних компетенцій.

Метою індексної кваліметрії є оцінювання динаміки, швидкості змін показників якості об'єкту, процесу за певний проміжок часу. Наприклад, місяць, чверть, семестр, навчальний рік. Міра якості в індексній кваліметрії – індекс, що є результатом поділу двох чисел. За визначенням дослідників [1] індекс є інструментом порівняння і вимірювання, що отримується в результаті поєднання індикаторів. До переваг індексів і досягнень індексної кваліметрії належить здатність проводити аналіз та оцінювання освітньої діяльності, опрацьовувати великі обсяги статистичних даних, що дає можливість враховувати сучасні напрями та суперечності освітніх систем, негативні чинники, спрямовує на пошукову діяльність у вирішенні проблем, пов'язаних із проблемою покращення якості освіти. Разом із тим, вченими [4] з'ясовано недоліки індексної кваліметрії. Вони, перш за все, пов'язані з тим, що застосування індексування та математичних даних може привести до нівелювання змісту освіти. Переважання кількісного аналізу компонентів якості освітніх результатів над якісним, може чинити негативний вплив під час прийняття управлінських рішень [1].

Ключовим терміном у таксономічній кваліметрії є квалітаксона, під якою слід розуміти сукупність характеристик об'єктів схожих чи відмінних на основі порівняння. До переваг таксономічної кваліметрії належить здатність до групування на кластери під час проведення порівняння за певними характеристиками (контрольні роботи, зовнішнє незалежне оцінювання). Досягнення таксономічної кваліметрії можуть бути використані у процесі

оцінювання якості діяльності педагогів, результативності освітнього процесу. Процес кластеризації є важливою умовою побудови рейтингу закладів освіти загалом та їх підрозділів зокрема.. Також перевагою таксономічної кваліметрії є її відносна простота, об'єктивність, що представлена у вигляді інформації про якість певних об'єктів чи процесів.

Ймовірно-статистична кваліметрія спрямована на використання ймовірно-статистичних моделей і передбачає визначення репрезентативності вибірки, точності вимірів. Дана кваліметрія дає можливість узагальнити великі об'єми статистичної інформації про стан навчальних досягнень, виходу на глибинні закономірності та напрями в їх розвитку. Ймовірно-статистична кваліметрія, ґрунтуючись на теорії ймовірності, дає додаткову інформацію. Зокрема, математичне очікування як параметр, забезпечує особу, яка приймає рішення, цінною інформацією щодо реалізації потенційної якості (наприклад, особистості (вихованця), групи (класу), структурного підрозділу, закладу освіти).

Із огляду на вищезазначене, під кваліметрією будемо розуміти науку, що займається вивченням методології проведення кількісного оцінювання якісних показників об'єктів, процесів тощо.

Кваліметрія достатньо сучасна та прогресивна наука. На основі узагальнення передового педагогічного досвіду, визначимо основні завдання кваліметрії, серед яких: визначення методів для оцінки якості показників, обробка даних із метою встановлення відповідності до вимог; прогнозування результатів; вивчення динаміки розвитку процесів, об'єктів; підбиття підсумків і підготовка звітних матеріалів.

Загалом кваліметрія вивчає якість об'єкта, процесу, явища як основну характеристик, яку утворюють показники нижчого порядку. Показники кожного порядку можуть бути простими, в свою чергу, або складатися із ще простіших елементів.

Зазначимо, що дана наука дає можливість вирішити багато проблем і має ряд переваг. А. Шегеда, О. Стефанович зазначають: «Технологія використання кваліметрії дає можливість заміряти стан об'єкта у будь-який час. Описана науковцями технологія здійснюється на основі комплексного оцінювання стану об'єкта, що відбувається у два етапи: перший – оцінювання простих властивостей об'єкта та другий – оцінювання складних. На кожному етапі проводиться низка операцій, які ґрунтуються на принципах кваліметричного підходу до вивчення стану об'єкта. Відповідно до мети вимірювання, надходить інформація не про самі об'єкти, а про їхні відмінні ознаки чи властивості» [11, с. 19].

С. Вольянська та інші [9] також наголошують на перевагах оцінної кваліметричної технології. Зокрема, використання кваліметрії, на думку дослідників [9], дає можливість виміряти результати, які фіксують досягнення мети на певний момент часу. Дана технологія реалізується на основних принципах кваліметрії: сукупність певних характеристик досліджуваного об'єкта; ієрархічність структури характеристик, наявність стандарту якості; особливих одиниць вимірювання; використання різних методів діагностики оцінювання у кваліметричні оцінки; пріоритетність факторів; комплексне оцінювання якості. Слушною є також думкою вчених стосовно того, що вимірювання параметрів особистості на основі кваліметрії здатний у руках фахівців стати тим інструментом, що дозволяє узгодити інтереси всіх учасників освітнього процесу та оцінити роль кожного [9].

Ґрунтовне вивчення кваліметрії як науки сприяло широкому використанню кваліметричних моделей. З огляду на це, С. Вольянською та іншими запропоновано алгоритм розробки кваліметричної моделі оцінки якості освітнього процесу:

1. Визначення напрямів діяльності: організація освітнього процесу; здійснення освітнього процесу; результативність освітнього процесу.

2. Формування груп за кількістю напрямів.

3. Завдання для кожної групи: «мозковим штурмом» визначити показники, за якими можна проводити оцінку за одним із напрямів.

4. Послідовно обмінюючись аркушами із зазначеними показниками, доповнити їх перелік.

5. Узагальнити показники (складові діяльності) за певним напрямом (приблизно 5–6 показників).

6. Визначити вагомості напрямів діяльності [9].

При розробці кваліметричних моделей, зазначають науковці, необхідно враховувати метод експертного оцінювання, а здійснювати аналіз даних, використовуючи експрес-аналіз технології попарних порівнянь, ранжування, статистичних методів масових спостережень, кореляційний аналізу тощо [9].

З огляду на вищезазначене провідним методом, що використовується у кваліметрії, є кваліметричне моделювання. На сучасному етапі, кваліметричні моделі широко використовуються в освітній галузі, оскільки вони дають можливість дати як загальну оцінку досліджуваному об'єкту, процесу, явищу, так і кожному його компоненту.

Г. Дмитренко та інші [3] звертають увагу на те, що метод факторно-критеріального (кваліметричного) моделювання спираються на концептуальні положення теорії вимірювань, методи математичної статистики і інтерпретації результатів порівняно з еталоном (ідеалом, стандартом), в результаті чого стає можливим одночасно декомпонувати цілісне явище чи процес на найпростіші складові у вигляді чинників, визначити їх важливість (вагомість) та присутність, після цього інтегрувати їх у цілісність, що буде характеризувати в індексному вигляді досягнення результату порівняно з бажаним чи запланованим, чи ідеальним рівнем.

Ураховуючи особливості вимоги побудови кваліметричної моделі, сучасними дослідниками розроблено низка таких моделей.

Р. Байцар, М. Сколоздра та Л. Сопільник [7] запропонували кваліметричну модель оцінки персоналу, в основі якої закладені параметри (критерії), що відповідають професійним вимогам, сутності виконуваної роботи і кожному виду професій для даної організації по експертному узгодженню спеціалістів. Учені зазначають, що здійснивши оцінку (або самооцінку) професійної діяльності персоналу використовуються оцінні форми, що містять ствердження або формулювання, які описують ефективні і неефективні види робочої поведінки. Разом із тим, можуть виникати певні труднощі, оскільки зразки поведінки для однієї професійної групи можуть розглядатися як ефективні, у роботі представників інших професій можуть не зустрічатися взагалі і тому для кожної професійної групи потрібна або адаптація вже існуючих груп критеріїв (параметрів), або розробка нових, що вимагає додаткових зусиль [7].

Г. Сухович обґрунтував кваліметричну модель професійної діяльності практичного психолога, в основі якої покладено основні чинники діяльності практичного психолога, зокрема: особистісні якості, соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу, організація роботи з педагогічним колективом, батьками, соціальна активність та документальне оформлення діяльності [8].

Відповідно до кожного чиннику науковцем визначено критерії для оцінювання. Так, перший чинник «соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу» включає в себе такі критерії, як психодіагностична, консультативна, корекційно-відновлювальна, розвивальна й організаційно-методична робота, формування позитивних міжособистісних стосунків в учнівському колективі, організація роботи з обдарованими, здібними здобувачами освіти, превентивне виховання, організація роботи з важковиховуваними учнями, розв'язання конфліктних ситуацій, дієвість банку даних, упорядкування робочого місця психолога. За другим чинником

«організація роботи з педагогічним колективом, з батьками» критеріями визначено співпрацю з адміністрацією, роботу з педагогічним колективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі, навчальну діяльність, організацію роботи з батьками, психологічну просвіту. Критеріями для третього чиннику «соціальна активність» обрано рівень вмотивованості діяльності, методичну активність, участь у професійних конкурсах, дорадчу активність, науково-пошукову діяльність психолога, співпрацю з органами учнівського самоуправління, громадськими організаціями, громадські доручення. Четвертий чинник «документальне оформлення діяльності» включає критерії законодавчо-нормативного забезпечення, раціональності планування діяльності та своєчасності, якості підготовки звітної документації [8].

З. Рябовою [6] із метою аналізу рівня навчальної діяльності школярів розроблено відповідну кваліметричну (факторно-критеріальну) модель. Заслуговує на увагу використання вченою результатів оцінювання за даною моделлю. Спочатку було здійснено вимірювання поточного стану навчальної діяльності учнів за кваліметричною моделлю на основі оціночних суджень, а потім – застосування оціночних суджень для визначення педагогічного впливу вчителя на стан розвитку навчальної діяльності учня. Учена наголошує на необхідності проведення повторних вимірів, які можуть вказати на доцільність запропонованих заходів та дають можливість відстежувати динаміку розвитку навчальної діяльності кожного учня, класу, визначати причини відставання школярів, здійснювати своєчасну коригувальну роботу [6].

Л. Покроєвою та іншими на основі відповідних кваліметричних моделей Г. Єльнікової розроблено кваліметричну модель самооцінювання рівня професійної компетентності керівника закладу дошкільної освіти, а також кваліметричну модель діяльності вихователя дошкільного закладу. Ученими визначено такі напрями (чинники) самооцінювання і критерії до кожного з них:

безперервна освіта (знання нормативно-правової бази та відстеження і запровадження нових законодавчих актів, постійне оновлення методологічної та теоретичної основ педагогічної діяльності, наявність індивідуального плану професійного розвитку, участь в організації та проведенні районних (міських) семінарів (конференцій)); особистісні якості керівника закладу вищої освіти (ділові якості, професіоналізм, загальнолюдські якості, толерантність); організація освітнього процесу в закладі вищої освіти (наявність концепції розвитку закладу освіти, відповідність вимогам нормативно-правових документів режиму діяльності закладу вищої освіти, організація роботи щодо розвитку професійної компетентності педагогічного колективу, створення оптимальних умов розвитку дітей (відповідно до Базового компонента та нової базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі»), залучення батьків і громадськості до підтримки життєдіяльності закладу вищої освіти); ведення та облік документації закладу вищої освіти (планування діяльності закладу освіти відповідно до чинного законодавства, своєчасність і об'єктивність оформлення контрольних-аналітичних матеріалів, комп'ютерна підтримка управлінської діяльності; наявність системи моніторингу якості діяльності закладу; створення фінансово-господарських умов (володіння процесами бюджетного фінансування; залучення позабюджетних коштів; маркетинг в управлінській діяльності) [4].

Розглянемо чинники і критерії оцінки діяльності вихователя закладу дошкільної освіти: безперервна освіта (нормативно-правова база, підвищення професійного рівня, запровадження нових педагогічних технологій, планування освітнього процесу, використання моніторингу); здійснення освітнього процесу (системне планування роботи з дітьми, відповідність вимогам нормативно-правових документів та режиму для даної групи, використання ігрових моментів, дидактичних матеріалів, технічних засобів на заняттях, здійснення диференційованого підходу, запровадження інноваційних технологій);

документаційне оформлення (відповідність інструкції з веденням ділової документації грамотність, конкретність, ефективність, своєчасність і систематичність дотримання умов і термінів збереження, комп'ютерна підтримка); підтримка життя закладу вищої освіти (залучення батьків та громадськості до підтримки життєдіяльності закладу вищої освіти, участь в організації та проведенні методичних об'єднань і семінарів, організація та проведення спільних культурно-розважальних заходів, облаштування приміщення ігровими майданчиками, виготовлення наочного, дидактичного матеріалу, активність і раціональність); соціальна активність (робота з батьками, робота з громадськістю, участь у районних, міських, обласних педагогічних заходах, суспільному житті закладу вищої освіти, політичному житті країни) [7].

О. Касьяновою [2] представлено кваліметричну (факторно-критеріальну) модель оцінки якості семінарсько-практичного заняття у закладі вищої освіти. До кожного напрямку було підібрано відповідні критерії оцінки: підготовка до проведення семінарсько-практичного заняття (знання ідей і понять науки у межах навчальної дисципліни, що вивчається; володіння інноваційними прийомами та технологіями проведення семінарсько-практичних занять; володіння передовим педагогічним досвідом з проблеми; наявність відповідної навчально-матеріальної бази та необхідних матеріалів для проведення занять); проведення семінарсько-практичного заняття (професійно-практична спрямованість знань, умінь, навичок, що формуються під час заняття; системність і структурованість матеріалу, виділення головних закономірностей, алгоритмів використання; високий ступінь новизни інформації; високий рівень володіння матеріалом; повний, безпосередній контакт з аудиторією, вміння коригувати пояснення залежно від рівня сприйняття; проблемне проведення заняття, студенти залучаються до прийняття рішень); результативність семінарсько-практичного заняття (активність і

самостійність діяльності здобувачів вищої освіти у освітньому процесі; набуття студентами спеціальних умінь і навичок; розвиток творчого потенціалу здобувачів вищої освіти; психологічний комфорт суб'єктів освітнього процесу). Доцільність запропонованої моделі вчена [2] пояснює можливістю кваліметричного моделювання успішно розв'язати як часткові завдання вимірювального характеру, так і стратегічне завдання вимірювання рівня якості вищої освіти порівняно із стандартом.

Аналіз кваліметричних моделей показав, що вони складаються із таких структурних елементів: напрямів (чинників) оцінювання; критеріїв; вагомостей чинників (критеріїв).

Вагомості чинників (критеріїв) визначаються методом експертної оцінки та зумовлюють значимість кожного з них відповідно до мети та завдань діяльності.

Із огляду на це, створення кваліметричної моделі передбачає визначення: об'єкта оцінювання; напрямів (чинників) оцінювання; складових напрямів (критеріїв) оцінювання відповідно до кожного напрямку; коефіцієнтів вагомості до кожного напрямку та критерію методом експертної оцінки.

Усе вищезазначене має бути враховано при побудові кваліметричної моделі оцінювання комунікативної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти вихованості майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Реформи у галузі освіти вимагають від майбутнього фахівця сформованості необхідних компетенцій. Однією з них є здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки. Для майбутнього педагога дошкільної освіти особливо важливим є наявність високого рівня вихованості, оскільки вихователь закладу дошкільної освіти працює безпосередньо з дітьми, і тому повинен бути зразком гуманності та моральності, мати сформовану систему

цінностей. Здійснивши аналіз науково-педагогічної літератури, встановлено, що дієвим інструментом у перевірці вихованості якостей, цінностей є кваліметричні моделі. На сьогодні, розроблено відповідні моделі для перевірки ефективності управління закладами освіти, якості і результативності освітньої діяльності. Разом із тим, є потреба у розробці кваліметричних моделей для з'ясування як загального рівня вихованості майбутніх педагогів дошкільної освіти, так і соціальних цінностей. Перспективою подальших досліджень вбачаємо у визначенні рівня вихованості соціальних цінностей у майбутніх педагогів дошкільної освіти на основі кваліметричної моделі.

Список використаних джерел

1. Бодненко Д. Моніторинг навчальної діяльності : навч. посіб / Д. Бодненко, О. Жильцов, О. Лещинський, Н. Мазур. – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 276 с.

2. Касьянова О. М. Експертиза якості навчально-виховного процесу у вищій школі як основа його оптимізації / О. М. Касьянова // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : педагогіка, психологія і соціологія. – 2009. – Випуск 4 (146). – С. 234–238.

3. Кваліметрія в управлінні: гуманістичний контекст / за ред. Г. А. Дмитренка. – Київ : Аграрна освіта, 2016. – 335 с.

4. Моніторинг якості дошкільної освіти / за ред. С. Є. Вольянської. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2013. – 148 с.

5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. – Режим доступу : <https://cutt.ly/fjEFnqb>. – Дата звернення 15.11.2020 р.

6. Рябова З. В. Моделювання та проектування як ефективні засоби забезпечення якості надання освітніх послуг [Електронний ресурс] / Рябова З.В.

// Теорія та методика управління освітою. – 2012. – № 8. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2012_8_24. Дата звернення 21.11.2020 р.

7. Сколоздра М. М. Методика формування кваліметричної моделі компетентності [Електронний ресурс] / М. М. Сколоздра, Р. І. Байцар, Л. І. Сопільник // Якість технологій та освіти. – 2011. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/yakict_2011_2_17. Дата звернення 15.11.2020 р.

8. Сухович Г. А. Кваліметричні моделі професійної діяльності практичного психолога та соціального педагога [Електронний ресурс] / Г. А. Сухович // Теорія та методика управління освітою. – 2008. – Випуск 1. – Режим доступу : <http://tme.uomo.edu.ua/docs/1/08sgapsp.pdf>. – Дата звернення 17.11.2020 р.

9. Технологія проведення моніторингових досліджень (Із досвіду роботи) / За ред. С. Є. Вольянської. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2013. – 85 с.

10. Черняк О. М. Застосування методу інтегрування для оцінювання якості об'єктів кваліметрії / О. М. Черняк, Н. А. Сороколат, І. В. Каницька // Вісник Національного Технічного Університету «ХПІ». Серія : Нові рішення в сучасних технологіях. – 2020. – № 4 (6). – С. 93–98.

11. Шегеда А. Ф. Експертна оцінка перспективного педагогічного досвіду [Електронний ресурс] / А. Ф. Шегеда, О. П. Стефанович // Нова педагогічна думка. – 2017. – № 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2017_1_6. Дата звернення 15.11.2020 р.

12. Kharkivska A. A. The competency-based approach as methodology of professional training of future teachers in the conditions of education informatization / A. A. Kharkivska // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. – Х. : Вид-во УІПА, 2020. – № 67. – С. 27–35.